

גם הנרצחים ללא אפשרות בחירה- נחשבים למקדשי השם!!!

אנחנו מבולבלים, הלא כן? מצד אחד, אנו למדים מדברי הרמב"ם שמקדש השם הוא דוקא זה שהיתה בידו אפשרות בחירה, להיהרג על קדושת השם או לחיות כנכרי, והוא בחר

למות על קדושת השם. ומאידך, אנו רואים כיצד גדולי עולם מחשיבים את מליוני קדושי השואה כקדושים שקידשו את השם במותם, למרות שלא היתה להם אפשרות לבחור בין יהדותם לחייהם. אי אפשר גם להתעלם מהביטוי, שנשמע במשך הדורות מגדולי תורה ודעת ומכל עמך ישראל, לפי הנהגים על יהדותם, נחשבים למקדשי ה' וישראל למרות שאינם נביאים, הרי בני נביאים הם, ובודאי ביטויים של יהודים כשרים אינם נאמרים סתם כך. אם כן, כיצד מסבירים את העניין?

כ"ק האדמו"ר מסלונים, בעל "נתיבות שלום" זצ"ל, נשא שיחה ארוכה בענין, ביום הזכרון של הרבי מסלונים-ברנוב'ץ הי"ד, שנרצח בשואה יחד עם קהל עדתו. הרבי התייחס לשאלה זו, אותה הגדיר כ"נשוא מעיק מאוד על כל לב חושב". הוא אמר שמצד אחד נרצחו 6 מליון יהודים שהשיגו את המדרגה הנשגבה של הריגה על קידוש ה' יתברך, אך מאידך מעיק על הלב שנסתובב מההשגחה העליונה שרובם של הנרצחים לא ידעו כלל שהם נהרגים על קידוש ה' והם לא זכו להקריב את עצמם על קדושת שמו יתברך.

הרי לא היתה להם ברירה שלא להיהרג אם יהיו מוכנים לכפור בה', וכל מי שהיה ממוצא יהודי נהרג, ולרובם לא היה ישוב הדעת בשעה שנהרגו, ואין ניתן לקרוא לזה קידוש השם? ואם בכל הדורות יחד עם דם ישראל שנשפך היה זה כרוך בדרך כלל עם ענין הניסיון, וזכו על ידי זה להשיג מעלת קידוש השם, הרי כאן גם זה לא היה, וקידוש השם היה נעלם מאלו שנהרגו".

את התשובה לכך מצא גם הרבי מסלונים במערכת ההתייחסות לעם ישראל ומקומו של הפרט בתוך "כנסת ישראל", כפי שנתפרש בתורת החסידות: "נתקשה הרבי ר' זושא בדברי התוספות... מי נכלל בכינוי 'ישראל קדושים' הם? ונגלה אליו בעל התוספות וביאר לו, שישאל בהתכללותם יחד קדושים הם, כי בכל מצווה יש גוף ונשמה, גוף המצווה הוא מה שבפועל מזמין את חברו לאכול אצלו, ונשמת המצווה היא הרצון הטוב שרוצה להזמין את חברו, וכל חלק בפני עצמו עדיין אין זה המצווה בשלמות.

של כלל ישראל. ולא עוד, אלא שבעצם התחברותם לכלל, מתגשם החזון "לא ידח ממנו נדח", שהוא "תיקון" הכרחי בדרך לגאולה: "והיו מהם כאלו שהיו מנותקים לגמרי מיהדות, לכל אלו היה זה בבחינת 'לכל ידח ממנו נדח', שעל ידי שנהרגו על קידוש השם הביאו תיקון לכל כלל ישראל, בהצטרפות המחשבות הטובות עם המעשה הטוב, ועל ידי זה היתה גם לנדחים עליה,

שהצטרפו במעשה לקיים קידוש השם, ועל ידי זה לקרב את התיקון הגמור בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו".

בספר "בכל נפשך" מביא בשם מרן הגר"ז אורבך זצ"ל שסבר שנרצחי השואה אינם נחשבים לנהרגים על קידוש ה', ולעומת זאת, מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל (כמובא בספר "דרך שיחה" ועוד ספרים) אמר שאכן ישנם הסוברים שהנרצחים בשואה נחשבים לאלו שנהרגו על קידוש ה' ושכן נהרגו מספר גדולים.

מהי כוונת הגר"ח קניבסקי זצ"ל באמרו שכן נהרגו מספר גדולים? כנראה כוונתו למספר גדולי תורה שבידו בשם ובמלכות ברכת "קידוש השם" לפני היצחם. בספר "בסתר רעם" מצטטת הרבנית פרבשטיין תחי' משר"ת "מעמקים", שחיבר רבי אפרים אשרי, בו הוא מספר על פליטים שנמלטו מוורשה לליטא והתפלפלו עימו האם כשידעו אותם, יצטרכו לברך "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על קידוש השם" או "ציוונו לקדש את השם", ועל כך שהגאון הנודע בעל ה"דבר לאברהם", רבי אברהם דובער כהנא-שפירא, רבה של קובנה, פסק לברך כנוסחת השל"ה "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקדש את שמו רביים". וכן, גם רבי אלחנן וסרמן הי"ד הורה לבנו רבי נפתלי לברך לפני הידעו ברכה זו, כנוסחת השל"ה.

כאשר יהודי נרצח משום שהוא יהודי, נאמר בגמרא שעוותותיו מתכפרים, למרות שאינו צדיק, אלא הוא היה רשע עד למיתתו ביד הנוכרים. דברים אלו מפורשים בדברי הגמרא בסנהדרין (מזא), שהנהרג מתוך רשעו, מכפר במיתתו. הגמרא מביאה בהקשר לכך את הפסוק "וזמור לאסף אלוקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך [וגו'] נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידך לחיות ארץ", ואמרו חז"ל שהכוונה לאלו שהתחייבו עונש על עוונותיהם, אך לאחר שמתו כיהודים, נחשבים הם לחסידים וצדיקים, (ובבידור דברי הגמרא והפוסקים ראו בספר בינה ודעת סימן כ').

--- שנוכה לחיות על קידוש השם.

וזהו פירוש 'ישראל- קדושים' הם, כאשר הם מצטרפים יחדיו - קדושים הם, זה רוצה ואין לו, ומרצונו הטוב נבראת נשמת המצווה, וזה יש לו ואינו רוצה - מזה נברא גוף המצווה, וכאשר מתאחדים יהודים אלו יחד, נעשה מזה ישראל קדושים הם, בשלמות, שיחידו פעלו המצווה בשלמות בגוף ונשמה, וזהו כח האחדות הנמצא רק בישראל, שנהיה צורך מכמה יהודים יחד.

ומכאן דן הרבי ישירות בהרגי השואה: "ועל פי זה נוכל להבין גם בנוגע לענין קידוש השם של הקדושים, אם כי אין ספק שהיו מהם הרבה מאד שמסרו נפשם על קידוש השם בשמחה, באהבה וברצון, ועליהם ודאי ראויים הדברים שאמרו חז"ל 'שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם', ואין כל בריה היינו, שגם צדיקים קדושים וטהורים אינם יכולים לעמוד במחיצתם, ואצלם נתקיימה גם הנשמה של מצוות קידוש השם וגם המעשה בפועל, אך גם אלו שנהרגו פשוט מפני שלא היתה להם ברירה, ולא היתה להם טוהה של קידוש השם, הרי בפועל הרגו אותם, ונעשה בגופם המעשה של קידוש השם, מכיון שנהרגו רק מחמת היותם יהודים. ובסיכום: אלו שנהרגו בפועל על קידוש השם בלא מחשבה וכוונה, עם כל אלו שמקבלים על עצמם קידוש השם, בהצטרפותם יחד ישראל קדושים הם, שהמעשה של האחד והמחשבה של השני מתקשרים יחד להיות קידוש השם באופן הנשגב ביותר".

הרבי מסלונים ראה את ימי השואה כפרק אחרון בתהליך חבלי משיח, ועל כן מצוות "ונקדשת" מתייחסת במיוחד לדור זה, כפי שמצוות אחרות הוטלו במהלך ההיסטוריה דווקא על דור מסוים. במסירות הנפש המוחלטת של כלל ישראל בימי השואה הושלמה מצוות קידוש השם הכוללת "ונהיה כאילו כלל ישראל כולו מוסר נפשו כאחד על קידוש השם, כלשון הרמב"ם, ש'כל בית ישראל מצווין על קידוש השם הגדול הזה'. וזהו ההכנה הראויה של חבלי משיח האמיתיים שהם ההקדמה לביאת המשיח, שתכליתם היא שכל בית ישראל יקיימו את מצוות קידוש השם".

לכן, גם אותם המוני יהודים שלא מתוך אמונה, נוטלים חלק מרכזי במצוות קידוש השם